

Sygn. akt IV Pz 9/13

POSTANOWIENIE

Dnia 29 kwietnia 2013r.

Sąd Okręgowy w Elblągu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Alicja Romanowska

po rozpoznaniu w dniu **9 maja 2013 r.** w Elblągu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **A. R.**

przeciwko **Instytutu (...) Sp. z o.o. w M.**

o zapłatę

na skutek za zażalenia wniesionego przez pozwanego Instytut (...) Sp. z o.o. w M.

na postanowienie Sądu Rejonowego w Ostródzie

z dnia **21 marca 2013** sygn. **IV P 23/13**

postanawia :

oddalić zażalenie

Sygn. akt IV Pz 9/13

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Ostródzie postanowieniem z dnia 21 marca 2013r. oddalił wniosek pozwanego o zwolnienie od kosztów sądowych.

W uzasadnieniu orzeczenie Sąd, przywołując treść przepisu art. 103 uksc, podkreślił, że zwolnienie od kosztów powinno mieć miejsce tylko w sytuacjach wyjątkowych, zasługujących na szczególne uwzględnienie, a zawarte w art. 103 u.k.s.c. sformułowanie "jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie" należy rozumieć jako obowiązek wykazania trwałej niemożności uzyskania środków na uiszczenie kosztów sądowych" (M. K., Stosowanie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Przegląd Sądowy 06.9.44). Jednocześnie Sąd akcentował, że „okoliczności uzasadniające zwolnienie muszą istnieć w chwili orzekania (art. 316 § 1 k.p.c), ale powinny obrazować status materialny osoby prawnej w szerszej perspektywie czasowej, bo może wystąpić przejściowy tylko brak środków płatniczych. Istotny jest też rozmiar opłaty (opłat) w porównaniu do zasobów i obrotów wnioskodawcy." (A. Górski, L. Walentynowicz, Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Ustawa i orzekanie. Komentarz praktyczny, Oficyna, 2008, wyd. II; Komentarz do art. 103).

Sąd Rejonowy nie negował, że osoba prawna może wykazać, że nie ma dostatecznych środków na uiszczenie kosztów sądowych wszelkimi dostępnymi dowodami, jednak podstawowe znaczenie mają dokumenty. Rodzaj tych dokumentów zależy od rodzaju i charakteru osoby prawnej ubiegającej się o zwolnienie od kosztów. Obowiązek udowodnienia faktu braku dostatecznych środków na uiszczenie kosztów, czyli przedstawienia dowodów uzasadniających twierdzenia o braku tych środków, spoczywa na wnioskodawcy. Sąd nie jest władny bowiem

wskazywać rodzaju dokumentów, jakie powinna przedstawić osoba prawna ubiegająca się o zwolnienie od kosztów sądowych, bowiem można i należy od niej, jako profesjonalnego uczestnika obrotu gospodarczego i prawnego, wymagać odpowiedniego opracowania tego wniosku łącznie z wykazaniem podstawy do zwolnienia.

Zdaniem Sądu Rejonowego nie ma podstaw do wzywania wnioskodawcy do złożenia określonego rodzaju dokumentów. Strona pozwana, reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika nie wykazała, że nie ma dostatecznych środków na uiszczenie kosztów sądowych, tym bardziej, że na obecnym etapie jedynymi kosztami, jakie musi ponieść pozwany jest opłata od sprzeciwu, która nie jest wysoka. Trudno natomiast przewidywać, aby w sprawie powstała konieczność poniesienia przez pozwanego innych kosztów.

Z tych też względów Sąd Rejonowy orzekł jak w sentencji na podstawie powołanego tam przepisu.

Na postanowienie Sądu Rejonowego w Ostródzie z dnia 21 marca 2013 r. w przedmiocie oddalenia wniosku od kosztów sądowych strona pozwana wniosła zażalenie, zarzucając:

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia poprzez nieuzasadnione przyjęcie, iż Instytut (...) sp. z o.o. jest w stanie ponieść koszty postępowania sądowego,

- naruszenie zasady prawa do sądu opisanej w art. 77 pkt. 2 Konstytucji RP.

W konsekwencji pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia przez uwzględnienie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych oraz zwolnienie pozwanego od ponoszenia kosztów sądowych w całości i dostarczenie wykazu dokumentów niezbędnych do uzyskania zwolnienia od kosztów sądowych.

W uzasadnieniu zażalenia pozwany, wskazywa#, że tre## przepisu art. 103 uksc #wiadczy o tym, i# osoba prawna tak#e mo#e nie by# w stanie ponie## kosztów post#powania przed S#dem, a ponieważ# ustawodawca nie sprecyzowa#, tak jak w przypadku osoby fizycznej, jakie dokumenty powinny by# do##czone do wniosku o zwolnienie od kosztów s#dowych, to ...*brak wskazania przez osob# prawn# podstaw, na których opiera si# wniosek o zwolnienie od kosztów, nak#ada na s#d obowi#zek ##dania od wnioskodawcy odpowiednich dowodów, a rodzaj tych dowodów zale#y od charakteru osoby prawnej oraz od konkretnej sytuacji tej osoby, np. dowodem mo#e by# za#wiadczenie jednostki nadrz#dnej oraz bilans roczny wykazuj#cy przewag# pasywów nad aktywami (orzeczenie SN z dnia 8 listopada 1976 r., I CZ 96/76, OSPiKA 1997, nr 10, poz. 165).*"

Jak podkreślił pozwany, w żaden sposób nie uchyła się od przedstawienia Sądowi dowodów na to, iż nie jest w stanie ponieść kosztów postępowania sądowego i dlatego wnosił o dostarczenie przez Sąd wykazu dokumentów, które są niezbędne do orzekania w tej materii. Nadto wskazał, iż pozwana spółka boryka się obecnie z problemami finansowymi, w Sądzie Rejonowym w Ostródzie prowadzonych jest kilka spraw przeciwko spółce, a nadto prowadzone są wobec pozwanej spółki liczne postępowania egzekucyjne, nowy prezes zarządu podejmuje działania aby odzyskać pieniądze od swoich dłużników i w ten sposób zaspokoić swoich wierzycieli, a także opłacić postępowania przed Sądami.

W ocenie strony pozwanej nie można nikomu zamykać drogi sądowej dochodzenia naruszonych wolności lub praw - co wynika z Konstytucji, pozwany zaś został pozbawiony możliwości obrony swoich praw na drodze sądowej, ponieważ nie stać go na uiszczenie opłaty procesowej, a „(...) Odmowa zwolnienia strony od kosztów sądowych jest ograniczeniem dostępności do realizacji jej praw przed sądami.” (Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 9 lipca 1992 roku, sygn. akt I Acz 393/92).

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie

Na wstępie należy stwierdzić, że postępowanie sądowe jest co do zasady odpłatne. Wyjątkiem w tym zakresie są regulacje zawarte w art. 100-103 ustawy z dnia 28.07.2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tj. Dz. U. z 2010r., nr 90, poz. 594 ze zm.), dotyczące zwolnienia od kosztów sądowych.

Stosownie do art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej nie będącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeśli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie.

Z powyższego wynika, że do rozstrzygnięcia wniosku osoby prawnej o zwolnienie od kosztów sądowych potrzebne są mierzalne informacje o jej kondycji finansowej i możliwościach płatniczych. Korzyść ze zwolnienia od kosztów ma odnieść strona i to ona powinna w sposób sprawny i wszechstronny przedstawić argumenty na rzecz uwzględnienia wniosku. Strona pozwana takowych informacji Sądowi I instancji nie przedstawiła, wnosząc jedynie, by to Sąd wskazał wykaz dokumentów, które są niezbędne do orzekania w tej materii.

Zdaniem Sądu Okręgowego wnioskowanie przez pozwanego, by Sąd wskazał wykaz dokumentów niezbędnych, powoduje, że strona obowiązek wykazania zaistnienia przesłanek z art. 103 uksc starała się przerzucić na Sąd. Nic bardziej mylnego. To strona, znając swoją sytuację finansową najlepiej jest zorientowana, jakiego rodzaju dokumenty ją obrazują i winna je Sądowi przedstawić do oceny. Podkreślenia wymaga okoliczność, że rodzaj dowodów zależy od charakteru osoby prawnej oraz od konkretnej sytuacji tej osoby, i w odniesieniu do różnych podmiotów może być inny i dlatego też na stronie ciąży obowiązek przedłożenia dowodów, które przedstawiają jej kondycję finansową. W sytuacji natomiast gdyby Sąd miał jakiegokolwiek wątpliwości może zobowiązywać stronę do przedłożenia dodatkowych informacji, natomiast nie może Sąd przejmować za stronę inicjatywę w gromadzeniu materiału dowodowego.

W ocenie Sądu Okręgowego za trafne należało ostatecznie uznać stanowisko Sądu Rejonowego w przedmiocie, że Sąd nie jest władny wskazywać rodzaju dokumentów, jakie powinna przedstawić osoba prawna ubiegająca się o zwolnienie od kosztów sądowych, bowiem można i należy od niej, jako profesjonalnego uczestnika obrotu gospodarczego i prawnego, a nadto mającego pełnomocnika zawodowego, wymagać odpowiedniego opracowania tego wniosku łącznie z wykazaniem podstawy do zwolnienia.

Na marginesie Sąd pragnie wskazać, że przywołane przez stronę skarżącą orzeczenie SN dotyczy odmiennego stanu faktycznego, a nadto zostało wydane w innym stanie prawnym, dlatego nie można go wprost odnieść przy orzekaniu w przedmiotowej sprawie.

W ocenie Sądu Okręgowego, nie zasługuje na podzielenie stanowisko pozwanego, że odmowa zwolnienia od kosztów sądowych pozbawia go prawa do sądu zagwarantowanego art. 77 pkt. 2 Konstytucji RP. To pozwany, reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika, nie przedstawił żadnej argumentacji na poparcie swojego wniosku i tym samym uniemożliwił Sądowi ocenę jego sytuacji finansowej i możliwości uiszczenia opłaty sądowej. Odmowa zwolnienia od kosztów sądowych jest w przedmiotowej sprawie wyłącznie konsekwencją braku należytego działania w postępowaniu przez pozwanego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy oddalił zażalenie powoda, stosownie do art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.